

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Numi de Duminecă
Pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Numi de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Manuscripte nu se ina-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Două culturi.

I.

(R.) Anul trecut, când cu discuția ce s'a încins în jurul înființării unui liceu maghiar, cu bani românești și în cel mai românesc centru, la Caransebeș, precum și cu prilejul aranjării unei serate etnografice române în Budapesta, »Tribuna« a publicat mai multe articole împotriva culturii străine, care se întinde tot mai tare printre români.

În articolul »Liceul din Caransebeș«, publicat în »Tribuna« dela 10 Februarie 1907, se constata :

»După 60 de ani de viață petrecută sub îndurarea școlii străine am ajuns să avem o clasă de cărțurari cu o fizionomie intelectuală pocită, hibridă. Cel mai mulți dintre noi știu mai bine engurește sau nemțește decât românește, vorbesc românește într'un chip execrabil. Ideile și simțirile lor cele mai alese, mai adânci și mai puternice se îmbracă, fără ca ei să-și dea seamă, în haină străină. Elementele culturii lor sunt culese din impresiile, din lectura străină, cunoștințele multe-puține, solide sau șubrede sunt trecute prin prizmă străină. În astfel de împrejurări, se poate ca partea cea mai prețioasă și mai intimă a lor, gândirea și simțirea lor să nu fie atinsă și prejudiciată de duhul străin al culturii lor? Nimeni nu îndrăznește să afirme lucrul acesta.

»Când ne întâlnim cu un român din regat, avem o surpriză eludată. Observăm tot mai mult că nu ne înțelegem, nu ne potrivim cu gândirea lor. Vorbim »aceeaș« limbă și par'că totuși ea este alta la fiecare dintre noi, suntem din acelaș neam și totuși ni-se pare că suntem străini unul de altul.

»Dimpotrivă, când vorbim cu un »străin«, nici o nepotrivire, nici o pedecă nu rezultă în cursul conversației — ne înțelegem perfect, par'că su-

fletele noastre se apropie unul de altul și sunt înrudite. Să te înțelegi și să te potrivești mai bine cu un străin decât cu un român, oare nu-i grozav? Nu-i înflorător să vezi cum între sufletul tău și al străinului este punte pe care ori-când treci lezne, iar între tine și alt român este o prăpastie? Iată ce va să zică cultura străină. Ea înleznește trecerea dela sufletul tău la cel străin, ea te leagă cu legături tot mai multe și mai strânse de el, de felul lui de-a fi și tale, rupe firele cu cari te-a legat firea de oameni de acelaș sânge.

»Procesul acesta se săvârșește pe nesimțite. Te crezi încă român și nu mai ești român cu adevărat.

»Ea produce o desbinare lăuntrică între cultura ta și sentimentul tău național. Ea sădește în tine două suflete, unul teoretic cel românesc, și altul străin, care i real. Trăești într'o cumplită amăgire, crezând că ești al tău și stăpân pe tine, în vreme ce altul te stăpânește, altul te fură pe nesimțite. Căci conștiința națională plutește la suprafața conștiinței, în vreme ce cultura străină își are rădăcina în adâncurile tainice ale conștiinței necontrolabile. Este o luptă surdă, care se dă în aceste două elemente cari se esclud și din cari fiecare caută să te cucerească întreg pentru sine.

»Cum se va isprăvi acest conflict, care se petrece în noi, dar fără știrea noastră?

»Care va fi mai tare din cei doi dușmani ce se luptă? Răspunsul este lezne de găsit. Trăind succesiv mai multe generații sub înflurirea culturii străine, fondul românesc al sufletului nostru va scade tot mai mult, și se va stinge în mod necesar. Cultura străină fiind mai puternică, în cele din urmă ne va cuceri și ne va desnaționaliza cu desăvârșire.

Am reprodus cele de mai sus pentru a învedere îngrijorarea ce ne-a cuprins în fața unor manifestațiuni sufletești cari nu se pot tăgădui, dupăce arătasem întâi cu cifre numărul mare de tineri români, viitorii con-

ducători ai neamului, cari își fac educațiunea și instrucțiunea în școli străine.

La 22 Februarie acelaș an, publicam alt articol, din peana dlui Eugen Brote, în care se arată d'asemeni dezastrul național ce ne poate ajunge dacă nu vom înțelege din vreme primejdia culturii străine.

Au venit însă alte evenimente asupra noastră și astfel chestiunea aceasta, d'o capitală importanță pentru noi, nu s'a mai discutat în chip intensiv, cum s'ar fi convenit. Ne-au copleșit alte preocupări și astfel am neglijat, așa zicând, o afacere care ar trebui să fie discutată mereu, ori mai bine: zilnic să se lucreze, din răspuțeri, la rezolvarea ei.

Astfel riscăm să privim cum ne prăpădim din pricina unei culpabile indolențe.

Nici selbăticiile jandarmilor, nici temnițele dela Seghedin și Vaș, nici cea mai reacționară lege electorală nu ne pot adică face atâta rău, cât ne face lipsa de cultură națională ori diferențierea culturală în sinul neamului nostru.

Un adevăr acesta, pe care-l înțelege ori-și-cine. Nu trebuie deci să insistăm asupra lui.

Iată de ce simțim o deosebită bucurie văzând că cei mai autorizați reprezentanți ai generațiunei mai tinere, confrății dela »Lucașfăruș« dau și ei alarma. În numărul din Februarie al escelentei reviste unul dintre directori, dl Oct. Tăslăuanu, publică un articol (»Două culturi, cultura domnilor și cultura țaranilor«) în care d'asemeni se constată adevărul trist semnalat de noi anul trecut.

FOIȚĂ ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Roibu.

De Zaharie Bârsan.

E o poveste simplă, o poveste care m'a îndușoșat de câte ori mi-a venit în minte.

Într'o Vineri era... spre seară. Așteptam pe tata să se întoarcă dela târg.

Am și ieșit înainte în capul satului dar ploaia. Trebuia să ne mulțumim să-l așteptăm în curte pe pragul tinzei.

Un uruit de car ne făcu să ascultăm. Venia. Cunoșteam clopotele dela cal.

Deschiserăm poartă largă și întră căruța noastră. De șiregă de dinapoi era legat un cal roib, slab și puțin șchiop de piciorul de din-drat.

— Da cei cu mârșoaga asta? Întrebă bunica din prag.

Tata dându-și pălăria puțin pe ceafă, începu să zimbească :

— Ce era să fac? L-am câștigat la un rămășag. Să-l fi lăsat în drum?... L-am târât până aici. Iată-l!

Bunica învățată cu posne de-al de astea nu mai zise nimic...

Tata sări din căruță și apropiindu-se de roib îl măsură de sus în jos și murmură scărpinându-se după ureche :

— E siab al dracului; numai pielea și osu — și începu să rîdă. Apoi liniștindu-se: — Ia un rămășag. Ce era să-l las în drum?

Il deslegă și-l dădu drumul în curte. Calul

străin înainta sfios oprindu-se din când în când.

Ajunse la fântână și găsiud apă în jgh'ab bău cu poftă.

Tata uitându-se la el își trase puțin pălăria pe ochi și începu să rîdă.

De abia îmi aduc aminte de toate astea.

Roibu era bun și blând. Noi copiii ne jucam cu el ca cu un prieten. Ajunsesem să-l iubesc așa de mult că furam orz din magazie pentru el. Dar ce nu-l dam cu roibului? Câte coji de pâine n'am împărțit cu el. Și un fier de zahăr l'am rupt în două ca să-l dau lui jumătate.

Se făcea tot mai frumos și îmi părea tot mai gras când îl ducea sluga dinineața din luncă.

Oamenii din sat însă nu încetau să facă haz de bietul cal luat de pe drumuri. Tăteii nu-l pasă de toate astea. Eră mulțumit cu el. Schiopă, ce e drept, puțin, până pornea la drum, până i-se înfierbântă osul moit dela piciorul de dinapoi... și mergea destul de bine. Șapoi la poveră, roibu era un cal neprețuit, ori pornea carul împovorat din loc ori, dacă eră peste puterile lui, trăgea până se frângea crucea în două.

I-se duse vestea de puterea lui îndârjită. Pe la vaduri sau prin iocurile lutoase de sub deal, pe unde alții cai nu puteau să răbească fără ajutor, roibu trecea singur, fără d după el carul care troznea din osie. Altă dată la plug erau zile când aiă cu el singur. Se înțelege că i-se da o foarte bună îngrijire: nutreț bun și odihnă.

Tata cu toată mulțumirea ce o avea de el, totuși nu putea să nu zimbească când îl vedea schiopătând câte odată și când își aducea aminte de întâmplarea cu rămășagu.

Odată, — deabia îmi amintesc — într'o seară ședeam cu toți la masă. Tata se întoarse din pădure. Începu să povestească :

— El dragii mei, azi eră să mă prăpădesc...

Noi, cu ochii mari, îl ascultam; avă fața îngrijată ca niciodată.

— Eră să mă prăpădesc. Eră drumu rău și am încercat cam mult. Așa-i omu lacom. Și așa sunt toți oamenii, când se văd în pădure ar vrea s'o aducă toată acasă. Toți sunt așa. Și am venit eu încet, încet de trosnea inima carului; îmi eră tot frică să nu mi plesnească vre-o roată.

Am ajuns cu ajutorul lui D-zeu la vadul Ghimbășelului. Mă oprii și-mi făcui o țigară să dau răgaz calului să răsuflă.

Mă uitai la apă; eră tulbure și crescuse... Nu mult, dar crescuse. Și vă spui drept că gândindu-mă la buștenii ceia din coșul carului începu să mi fie frică.

Am stat pe gânduri cât am stat dar mă răsbise ploaia. Atunci mi am luat inima în dinți, mi-am făcut sfânta cruce și am coborât. În mijlocul apei roibu s'a oprit. Nu i-am silit; îi știu eu obiceiul... se oprește, răsuflă de câteva ori ș'apoi pornește singur... Are calul așa ceva, par'că ar fi om; cum începi cu îndamnul și cu bătaia nu mai faci nimic cu el.

Așteptam cum zic să pornească singur. Și mi era o frică... vă spui drept îmi era frică că mă prăpădesc. Apa creștea de vedea cu ochii; venea valuri, valuri. Pe semne că atunci se pornea să vie Ghimbășelul mare. Trecuse de burta calului. Îmi vedeam moartea cu ochii. Încă puțin și m'ar fi dus apa cu car cu tot. Calul se uita în sus și'n jos cu ochii holbați și sufla din

Articolul acesta a fost remarcat și de o parte a presei din România. Constatările făcute îngrijesc pe orice român iubitor de neam, și dacă dl Tăslăuanu este poate cam aspru în judecata ce o aduce asupra păturei noastre culte, așa zisa »intelligență« (domnii), rămâne un adevăr netăgăduit, »câ atât la noi, cât și în Bucovina (de Basarabia nici nu mai vorbim) clasele cărturărești se simt, sufletește, mai aproape de cultura maghiară și germană, decât de cea românească...«

Nu e oraș locuit de români, în care să nu se poată dovedi cu cifre acest adevăr. E trist, din cale afară, e mai presus de toate revoltător cât de puțin această clasă de cărturari își dă silința să fie românească în ce privește — cugetarea.

După socoteala ce am făcut, avem până la opt mii familii de cărturari, cari fără să simtă, ar putea anual să jertfească pentru literatura românească cel puțin 10 floreni. Aș putea dovedi înșirând nume, că nici a patra parte dintre acești cărturari nu sprijinesc revistele și pressa română în măsura cuvincioasă, iar mai bine de jumătate are în casă ziare și reviste — străine!

A apărut, acum de curând, în editura tipografiei »Minerva« din București, nuvelele lui Slavici, ediție de lux, așa zicând, și cu preț mic, care ne uimește.

Câți dintre »cărturarii« noștri s'au grăbit să-și procure operele celui mai distins prozator al nostru?!

Câți dintre cărturarii noștri au în casa lor pe Coșbuc și Goga, poeți pe cari dacă i-ar avea alt neam, i-ar purta în slavă!

»Convorbirile Literare«, »Viața Românească« în câte exemplare vin dincoace, măcar că întemeietorii și susținătorii lor au făcut un preț scăzut pentru noi?!

Dacă am face însă o anchetă, am afla că nu e casă de cărturar român, mai ales la orașe, în care să nu fie reviste și cărți străine, că, peste tot, mare parte din familiile române dela orașe se desnaționalizează în ce privește cultura. Copiii și-i dau la

școale străine (aș ști să înșir români fruntași ai căror copii nici nu vorbesc românește și în casa cărora se vorbește — unguerește ori nemțește), țin guvernante străine... Puțini consideră ca supremă datorie să dea, întâi, copiilor lor o aleasă educație și instrucție românească, ci o mare parte dintre acești cărturari fruntași (onoare excepționiilor!) vorbesc o limbă românească pocită, nici cultă, nici țărănească... De acea, când avem norocul să vină între noi vre-un frate distins de dincolo, din regat, rămâne rău impresionat de întreaga mentalitate a celor mai mulți dintre fruntași și plăcut îl impresionează numai firea și situația țărănilor noștri.

Iar când e vorba să facem comparație între pătura noastră de cărturari și între clasa corăspunzătoare din România, diferența este atât de isbitoare, încât se înfățișează nu numai ca o acuzare, ci ca osândire a noastră.

E atâta deosebire între felul nostru de a cugeta, de a scrie și a vorbi și între frații de dincolo, în cât părem pe lângă ei ca niște străini cari au învățat rău românește, iar nu ca frați de aceeași limbă și cultură.

Și primejdia mare este nu acest fapt, ci inconștiența lui. Dacă am fi conștienți de scăderile noastre, ne-am da adevărată silința să ne îndreptăm. Cultura străină ne-a tocit însă atât de mult sentimentul pentru cultura românească, în cât nu mai observăm deosebirea ce devine tot mai adâncă și mai fatală — pentru noi!... Chiar ieri ne povestea un prieten despre o discuție urmată între niște tineri »intelligenți«, cari constatau, că ei nu înțeleg cărțile literare din România... Și, de sigur, nici nu se frământă cu mintea să le înțeleagă, ci de năcaz, cetesc — unguerește.

Triste constatări. Dacă le-am ascunde însă și nu le-am mărturisit, ar fi și mai trist. Ar fi o dovadă, că nu e nimeni între noi, cine să fie preocupat de îndreptarea răului.

Verificarea mandatului deput. dr. V. Lucaciu. *Cetim în »Lupta«: Comisia a IV-a cenzurătoare a Camerei a dezbătut în ședința sa de azi protestul ridicat de alegătorii lui Kardos împotriva alegerii dlui V. Lucaciu.*

Dupăce petiția a fost revocată comisia a verificat mandatul dlui dr. V. Lucaciu.

Biserica gr. or. maghiară. Mișelescul atentat proiectat în contra noastră, organizarea bisericii gr. or. »naționale maghiare« a fost acceptat de 63 congregații, cari și-au trimis adresele lor de aderență în parlament. Camera a declarat de cea mai urgentă datorință a ei organizarea acestei biserici. La acest atentat s'au aliat mai nou orașele libere regești Seghedinul și Clujul și congregațiile comitatelor Nograd și Bereg.

Călătoria M. Sale la Praga. Când Maj. Sa fusese cu doi ani mai înainte în Praga, promisese că în 1908 va cerceta expoziția ce se va organiza în legătură cu jubileul de 60 ani de domnie. Călătoria a fost plănuită pentru astă primăvară. În timpul acesta regele s'a îmbolnăvit. Deoarece regele a avut neapărat lipsă de liniște și odihnă, și-a exprimat dorința, ca poporul să se abțină dela sărbătorile obositoare și domnia lui să o comemoreze pe terenul binefacerilor. Cu toate acestea, în Praga totuși se crede că Maj. Sa va merge baremi pe timp mai scurt, ca să vadă expoziția. S'au și ales două delegațiuni una germană și alta cehă, care să roage pe regele, ca să meargă la Praga. Din cercurile curții se anunță următoarele cu privire la călătoria regelui:

»Nu-l eschis, ca regele să nu călătorească pe câteva zile pela sfârșitul lui Malu la Praga. La caz că planul se va realiza, Maj. Sa va fi însoțit cu mare pompă și va locui în Hradșin. Dintre membrii casei domnitoare numai arhiducele Carol Francisc Iosif, va sta în tot timpul acela în Praga cu Maj. Sa împăratul.«

greu. Nu știu cum, atunci mă cutremurai tot și când m'am cutremurat am mișcat hăturile, Roibu se opinti și făcu vre-o patru pași. Iar se oprî. Mă gândeam: când o mai porni acum îmi rupe ham, îmi rupe cruce și lese la mal. Ce mă fac eu cu caru? Eu aș fi eșit cum aș fi eșit dar caru mi-s'ar fi dus dracului. Și stam așa, prostîf. Aș fi și vrut să pornească Roibu și parcă tot n'aș fi vrut.

Și apa creștea tot mai tulbure și tot mai furioasă.

Roibu atunci se scutură din tot trupul și sfărâi îndârjit. Și ca un om desnădăjduit care într'o pornire nebună poate să facă și un lucru mare și o prostie, văzând că nu mai are în cotro, că nu mai e decât o singură cale de scăpare, roibu cu ochii țintă la vadul unde trebuia să ajungă urul carul din loc și... mulțumită lui D-zeu că nu s'a rupt hamul sau crucea, ieșirăm la mal.

Aci se oprî tremurând ca apucat de friguri. Am sărit jos, l'am tras puternic de urechi și — ori mă vești ride, ori ba, dar vă spuî drept... n'am putut să mă opresc, și l'am pupat pe amândoi ochii. Halal de așa cal; nu l-aș da pe toți cali din satul ăsta.

Noi ascultăram cu mare drag fiecare cuvânt al tatei și roibu nostru ne păru atunci un cal năzdrăvan de prin povești care ar mânca și jeratec dacă i-ar da cineva.

Stropi de ploae loveau fereastra dinspre curte și se prelungeau pe luciul sticlei.

Intr'un târziu, tata, adăogă: câți oameni nu sunt așa pe lume asta... ca roibu nostru; trăesc în umbră, nu-i știe nimeni ce au în inimă și odată rămâi încremenit de ce pot să facă. Calul ăsta are o inimă de fier, dar nimeni n'a știut, nu l-a cunoscut nimeni...

S'apoi îndușindu-se: hei, săracu, cine știe cum o fi trăit el până acum! Flămând, chinuit și bătut. Câți oameni pe lumea asta nu sunt... Tata se oprî și-și lăsă gândul în voe.

Primăvara, într'o duminică, dinaintea de lăsata secului de paști, eră veselle mare în familia noastră; se mărită Anișoara, o nepoată de soră a tatei. Mirele eră din Bod, un sat vecin. Pe la zece trebuia să vie cu toți nuntașii din partea lui ca să facă cununia în satul miresei. După obiceiurile de pe aici, acești nuntași trebuiau întâmpinați la hotar de nuntașii din partea miresei, ca pe urmă cu toții să vină în sat cu alai și vole bună.

La astfel de ocazii se mai fac și întreceri de cai. Așa numiții »chemători« sau »vornici«, cum se numesc prin unele părți, aleg și iau cu chirle cel mai bun cal din sat și dela o distanță de câțiva kilometri să iau la întrecere până la casa miresei. Cel dintâlu care ajunge, la ca premiu o basmă roșie pe care l-o pune calului învingător

la ureche. Cei cari vin pe urmă capătă fiecare câte ceva, o sticlă de rachiu îndulcit, un colac sau altceva.

Cum zic, în dimineața acelei Dumineci frumoase ne trezim cu un frate al miresei, un fecior frumos, de vre-o optsprezece ani, un fel de hăhui, care face de toate; știă să prindă paseri, să vâneze, să pescuiască, numai la muncă nu preeră bun. Nouă, copiilor ne eră foarte drag; ne făcea fel de fel de jucării și venea după noi după culburi pe marginea pădurii. Când treceam prin luncă, prindea câte un cal, al cui ar fi fost și ne puneă călare. Ce fericire mai mare pentru un copil!? Și apoi mai aveă el un dar, cântă așa de frumos, că l-se dusesse vestea.

Cum întră în curte, nici una, nici două, li zice tatei:

— Nene să-mi dai pe roibu să mă iau la întrecere:

Tata, deși și prețuia calul atât de mult, nu se putu oprî să nu zimbească:

— Ce zici să faci? — l-se păru că n'a auzit bine.

Feciorul îi răspunde hotărît:

— Să mă iau la întrecere. Tata începu să ridă. Eră bun, roibu săracu, la povară și la năcaz, dar să-l pul la întrecere așa schlop cum eră, asta n'o putea înțelege. Și îl zise feciorului:

— Ești cu mintea întregă, omule?

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás măestru de monumente și pietre de cîmîlr.

Fabricație proprie din marmoră, granit, seynit, labrador etc., din pietre de mormânt magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.
Cancellaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.
Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánpatok.

Săptămâna unghurească.

Sub titlul acesta »Drezder Anzeiger« dela 27 Februarie, ziarul oficial al Saxoniei, scrie următorul articol de fond:

»Săptămâna aceasta interesul general va fi îndreptat iarăși mai intensiv spre Ungaria, fiindcă în parlamentul din Budapesta este pus deja la ordinea zilei proiectul de revizuire a regulamentului iar în regatul Croației și Slavoniei vor avea loc alegerile generale pentru dieta din Agram. Judecata din depărtare, s'ar părea că între aceste două chestii să nu existe nici o legătură dar scrutând mai bine aflăm că este vorba chiar de două verigi care se bagă între oaltă în lanțul lung al actelor volnicilor maghiare. Că trebuie aceasta să o spunem, este un fapt regretabil, pentru că ea ne dovedește, că publicitatea încă tot nu dă atenția cuvenită și este tot desorientată privitor la cele ce se petrec pe globusul unghuresc. Și totuși se petrec acolo lucruri de o însemnătate extraordinară, fiind fiecare nou pas îndreptat spre terenul politicii de maghiarizare, contra propriului nostru sânge. Că aproape cel mai minuscul popor al Europei și-a pus drept problemă a sa de viață, a subjugă în mod egal pe nemții, slavii și românii de acolo. În ce mod serios au pornit maghiarii cruciata asta, contra rașunii, care este veșnică, contra omenirii, care mai în urmă trebuie totuși să învingă, dovedesc mai bine zărele lor șoviniste din Budapesta, din cari lumea mare, durere, nu poate lua cunoștință pentru că limba celor nouă milioane, în afară de holarele roșu-alb-verde nu e nici pricepută nici simpatizată. Noi regretăm aceasta, pentru că cunoașterea pressei unghurești ar oferi ochiului o privire mai adâncă în țara privilegiatilor. Mai deunăzi ziarul lor de frunte »Budapesti Hirlap« scria: »Dacă nu vom isbuti să maghiarizăm pe nemți, slovaci și români, suntem perduți și tocmai pentru cuvântul acesta, avem pentru politica noastră de maghiarizare nu numai un drept, ci o datorie. Avem chiar dreptul a invita pe fiecare slovac, german ori român care într'un anumit termen nu ar învăța limba maghiară, să părăsească țara aceasta, pentru că cine vrea în Ungaria să stăpânească o palmă de pământ, acela trebuie să fie ungar (zi: maghiar).«

Un popor, acărui conducători sunt îmbibați cu astfel de idei, care fără a se da seama de neînsemnătatea sa, declară război celorlalte națiuni din țară, un astfel de popor este capabil de toate. Numai dintr'o astfel de concepție psihologică poate fi înțeleasă politica practică de maghiarizare în Croația.

Se ocupă pe larg apoi de politica guvernelor unghurești în Croația arătând toate fazele prin cari a trecut actuala criză croată, și conchide pe urmă că sfârșitul experimentărilor cu Croația va fi:

»Croații nu au apă în vinele lor și dacă au și păstrat până aci o liniște oarecare, asta nu va să zică, că o confiscare a drepturilor constituționale, o octroare a unei diete străine năzuințelor lor, nu va izbuti să strice dispoziția bună a croaților. Maghiarii se joacă cu focul și nu-și dau seama de consecuențe.

Acelaș joc frivol ca cu croații, îl urmează unghurii față de celelalte națiuni din Ungaria. Ce înseamnă acum parlamentul unghuresc? Se zice că este vorba numai de o mică reformă, cu toate că se cere nu mai puțin decât ceea ce voia contele Tisza cu câțiva ani mai înainte, și se speră, că mai târziu, dacă va izbuti întâia ciuntire, să urmeze și o a doua operație. Deputatul Emil Nagy, care acoperă cu numele său puțin celebru reforma regulamentului, vrea ca prin introducerea urgenței și prin posibilitatea lungii dezbaterilor, să dezamizeze opoziția privitor la mai multe proiecte. Intre acestea este amintit în linia întâi, proiectul reformei legii electorale și cu aceasta s'a și dat explicația rebusului. Înțelegem deci acum de ce trebuie așa de mult grăbit cu înăsprirea regulamentului, de ce guvernul și-a retras toate proiectele, pentru a face posibilă dezbaterile proiectului Nagy. Și nu mai putem avea îndoieli, de ce chiar Kossuth și Apponyi, Ugron și Holó se încălzesc pentru o reformă, pe care înainte o timbraseră de tradare de patrie. Reforma electorală stă înaintea ușii, și întâi trebuie puse botnițe deputaților naționaliști. Contele Andrássy nu vrea, ca studiul său așa de îndelungat, să fie degeaba: el a declarat o chiar la începutul discuțiunii, Matfi, că își legă poziția de proiectul revizuirii, la ce ministru-președinte, printr'o întrerupere s'a declarat solidar cu dânsul.

Este ceva caracteristic, ce străini sunt de spiritul vremii maghiarii, cari se îmbracă așa modern și dau pe modernii cărd umblă prin străinătate. Ei par a nu vedea, că sunt obiectul desaprobarii internaționale, că își pierd întreg creditul în lumea mare. Domnul Wekerle, ministru de finanțe, se zice că este un bun om de socoteală: ce ar fi, când el, ar face propunerea d lui Wekerle, ministru-președinte despre necesitățile de credit ale Ungariei. Kossuth, Andrássy și Apponyi încă ar putea învăța. Ori cred acești parveniți politici, că vor putea schimba opinia publică, dacă vor mai adăoga ceva la un nou birou de presă pentru informația presei din străinătate?«

Situația.

Bocete kossuthiste.

Sub titlul »Vremuri grele« deputatul Gothard Sándor, scrie următoarele despre situația de azi a partidului independent, în ziarul »Vasmegeyi Független Hirlap«:

»Asupra partidului independent s'au aruncat toți, darabanții, liberalii, toți 67-știi, radicalii și toți factorii societății fără rang și ordin. E foarte natural, că situația în chipul acesta e absolut insuportabilă, pentru că poziția coaliției e asemenea sinuciderii.

»Cazul, că un candidat al majorității și în parte al guvernului, cade, fiindcă jandarmii presionează și li silesc pe alegători să voteze pentru contra candidat (sluzie la alegerea recentă dela Dej) — încă a produs multă amărăciune.

»O majoritate — fără putere, care să meargă dupăcum trag sforile cel cu principii contrare, e — ceva ridicol. O majoritate fără putere e un corp infect, fără viață. O majoritate, asupra căreia cade orice responsabilitate și odiul oricărei greșeli, mă mir că s'a putut ține la putere doi ani.

»Dacă partidul independent, n'ar fi ca oțelul (uf!) nici praf n'ar fi azi din el. Poziția așadar e foarte grea și asta o știe oricare membru al parlamentului.

»In delegațiunii tot noi mâncăm zama cea acră. Numai trei chestii trebuiesc rezolvate: reforma botniței, chestia băncii și votarea miliardelor pe seama armatei și-apoi partidul nostru dispăre de pe suprafață.

Face apel la toți tovarășii săi de principii să nu mai peardă nici un minut, ci să se pună pe lucru, ca să scape din primejlia care i au ajuns, căci »sinuciderea cu voia a 250 oameni (deputați independenți) — zice Gothard — e un caz, care n'a mai avut loc în istorie.

Pe urmă spune, că el știe o cale pe care să scape din haosul cel groaznic, »dar deși e împreunată cu mari jertfe trebuie să pășim pe ea, altfel cădem cu rușine — încheie Gothard.

Și articolul acesta, *reprodus fără comentariu de »Magyarország«*, e o dovadă eclatantă despre halul în care a ajuns partidul independent, cel cu țărăbolul mare din anii trecuți. Numai acum își văd păcăleala; căci ajunși în majoritate — fără putere, cum zice Gothard, ei sunt siliți să înghiță în sec, până când alții își petrec pe socoteala lor.

— Ce-ți pase d-tale! Dă-mi-l și mai încolo e treaba mea.

— Ia pleacă de aici, îi zise tata și mai adăugă:
— Nu te mai cumințești... Ce? Vrei să se împiedece cu tine, să te am pe suflet toată viața? Ia fugi de acolo!

Feciorul începu să se roage în toate felurile și la urma tatei, nemai având încotro, zise dând din umeri:

— Treaba ta! Eu pe suflet nu te lau, fă ce-ți place.

Feciorul atâtea așteptă. Se repezi în grajd, deslegă calul dela iesle, îl scoase în curte și fără să-l mai puie frâu, așa numai cu căpăstru, sări călare și porni aplecându-se bine când ieși pe porțița dinspre uliță.

Noi copiii, pornirăm în fugă după el, dar când ajunserăm la colțura drumului dinspre Bod, — ve-o șase sute de pași de lângă casa noastră — roibul deabia se mai zărea, departe în aibul drumului de țară, alergând ca un iepure gonit.

Când ajunse la hotar, nuntașii toți erau acolo și călărașii puși într'o linie dreaptă, așteptau semnalul de plecare.

Feciorul deabia avu timpul să și întoarcă calul și semnalul se dădu.

Șase cai, frumoși și sprinteni ca niște smei, porniră în galop nebun. Sburau... Ți-se păreau că nici nu mai ating pământul.

Roibul nostru după ei, cu nările umflate și cu ochii din cari țigneau par'că fulgere, tot voia să treacă înainte. Dar cum drumul de țară eră strimț, se tot împiedecă de ceilalți. Ba unul dintre călărași îl plezni cu biciușca peste bot.

Atunci ca infuriat și simțind par'că ambiția de a le zăia celorlalți ce poate să facă el, urgisitul, cu o săritură să-batică, trece șanțul și porni nebun peste atătura proaspătă de primăvară.

Fugeau în urma lui brazdele negre, holdele și răzoarele și fugeau în urma lui și caii ceilalți. Și când le trecu înainte, sări iarăș șanțul și se așternu drumului cu atâtea furie, că părea o săgeată, pe care noi copiii, cum așteptăm la marginea satului, o văzurăm cum se mărește și cum ne trecu vâjâind prin față. Coti ulițe, sbură peste podul morșilor, de nici nu-i atinse și cât ai clipi din ochi, fu la casa miresei, unde lumea îi primi cu chiuțuri și cu alai.

Îi legă roibului basmaua roșie la ureche și toți vorbeau cu el și-l mângăiau bătându-l cu palma peste gât. Roibul sta blând și din fulgerarea ochilor parcă se vedea că simte și el c'a făcut ceva frumos... frumos afară din cale.

Sosiră și ceilalți călărași. Erau năcăjiți foc. Se simțeau rușinași rău de tot și l-ar fi omorât pe roibul dacă ar fi putut. Ba unul dintre ei nici nu se putu opri să nu-l tragă o injurătură.

Tata când a auzit nici n'a volt să creadă. Când l-a văzut pe roibul cu basmaua roșie la ureche a rămas încremenit nu putea să se dumirească de loc.

— Ei, ai văzut, nene? zise feciorul zimbând cu mândrie.

— Mare blăstămat mai ești mă! Dar cum s'a făcut minunea asta, nepoate?

— Ce minune? zise clipind șiret din ochi feciorul. Crezi că eu nu știam? Crezi că nu l-am încercat eu de atâtea ori pe luncă. E hei, îl știam eu ce plătește.

— Bătă-te norocul să te bătă, îi zise tata bătându-l pe umăr... și peste puțin isbucni într'un hohot de râs; nu putea să-l între de loc în cap minunea asta.

Roibul ajunsese acum un cal renumit prin împrejurimile noastre! S'a vorbit de el multă vreme. Când trecea pe uliță toți îl priveau și-și aduceau aminte de învingerea lui; toți ar fi vrut să l-aibă. Tata prinsese de el o adevărată slăbiciune, îl îngreia și îi vorbea ca unui om. De câte ori nu l-am auzit zicând: »Nu sunt și oameni ca roibul meu? Sunt. Trăiesc chinuți, flămânzi și bătuți. Nimeni nu bănuiește ce pot să facă și de ce sunt ei vrednici câte odată. Uite roibul ăsta e un cal... cum să-i zic? un cal de sărbătoare. Dacă ar putea să se mai nască încă odată, nu l-aș mai pune la ham de dimineața până seara, nu l-aș mai lăsa bătut de vânturi și de ploii. L'aș îngrijii altfel; numai la sărbători l'ași scoate... la nunți și... la poveră mare... când aș vedea că nu pot alii.

Hei, dar acum e bătrân; n'a avut parte în lumea asta de ce l-s'ar fi cuvenit! E bătrân; ca mâne n'o să mai fie bun de nimic, bietul roibu!...

Peste câțiva ani — ve-o doisprezece — roibul ajunsese în stăpânire străină. Auzisem că l-ar fi dat tata unui om sărac, care avea o casă de copil. Căra cu el de dimineața până seara pietriș din Timiș.

Odată, în săptămâna patimilor, venise tata să mă la acasă dela școlile din oraș să petrec sărbătorile cu ei. Intr'o căruță numai noi amândoi

Alegerile din Croația.

— Ziua a doua. —

Din Zagreb se telegrafiază: Alegerile n'au decurs în fiecare cerc așa de liniștit, după cum se credea la început. În cercul Krlis actul de alegerea a fost foarte agitat. Incăerări vehemente s'au iscat între alegători așa că un alegător din partidul starcevician a rămas împușcat. Amănunte despre întâmplarea sângeroasă încă nu s'au dat. Alegerea lui *Supilo* în cercul Belice e asigurată. Din cercul Selic se anunță, că Mazurnici candidatul e în mare majoritate. Alegerea lui e sigură. Din Carloviț se anunță: La alegerea de azi a deputaților stă față în față George Crasalevici (radical sârb) cu locțiitorul de ban Vladimir Nicolici. La 10 ore Crasalevici a avut 100 de voturi, iar Vladimir Nicolici 130. Lupta e mare.

O telegramă sosită mai târziu din Zagreb anunță:

Până la 7 ore s'au rezultatul din cele două zile e următorul: *S'au ales 56 de deputați coaliționiști, 26 de partidul starcevician, 4 fără partid, 2 cu partid popular, 1 socialist și 1 sârb radical.* Acei deputați croați, cari sunt membrii ai parlamentului ungar, Luni vor ține ședință, ca să hotărască, despre poziția ce o vor lua în lupta pentru revizuirea regulamentului camerei.

Din Basarabia.

Serbarea moldovenească dela 4 Februarie a avut un succes neașteptat pentru organizatorii ei. O lume cum rar s'a văzut, a alergat să vadă pentru prima oară jucându-se de cele mai distinse domnișoare din lumea moldovenească, o piesă românească și să vadă costume naționale, cântece și jocuri naționale.

Ziarul »Drug« al lui Crușevan, care numai favorabil mișcării moldovenești nu este, scrie următoarele:

»În schimb piesa »Cinel-Cinel« a fost un triumf desăvârșit și nemai pomenit. Executarea acestei piese sub conducerea dlui Madar nu a lăsat nimic de dorit. Toți au fost bine, dar mai bine decât toți a fost domnișoara Serbova-Sârbu, care a dovedit un deosebit talent comic și o mulțime de viață și foc și dl G. Madan, care a fost un vrednic partener al ei,

»Dansurile din piesă au mers minunat, acestea nu mai erau dansuri, ci un adevărat balet. Fiecare dans stârnea furtună de aplauze. Entuziasmul publicului nu avea margine. Cu o rară grație și eleganță s'au dansat domnișoarele I. Dicescu, A. Dicescu și P. Leonard.

ne dădurăm în vorbă de una și de alta... și nu știu cum îl întrebai.

— Dar roibul mai trăește?

Tata încruntă din sprâncane și-mi răspunse:

— Mai bine n'ar mai trăi...

Și după puțin continuă:

— »Am făcut un păcat... un păcat mare. Am vrut să fac un bine și am făcut un păcat...

Îmbătrânise rău bietul cai, e adevărat. Dar tot l-ași fi ținut. S'a întâmplat atunci că i-s'a nămolit într'un pârâu calul lui Ilie al Radului și i-a murit acolo... Ști-ăla, de căra pietriș din Timiș. Și a venit bietul om desnădăjduit la mine. Și nici una nici două să i vând pe roibu, că îmi dă pe el zece hârtii. Eu, nu știu cum dracu, m'am zăpăcit atunci... știi... mi-a făcut rău la suflet nenorocirea omului și i-am spus:

— Ți-l dau... da nu pe bani...

Ți-l dau pe degeaba. Și i-l'am dat...

Mi-a părut rău pe urmă! Și iacă așa; făcui păcatul. Crezui că fac un bine...

Și cum vorbea tata, ajunserăm la podul Timișului. Aici un român își îndemna calul să scoată dintr'un vad o căruță încărcată cu pietriș. Era Ilie al Radului și roibu nostru. Românul năcăjit nici nu ne zări; se învătea în jurul carului și înjura roibu, bietul roibu, era numai pielea și osu.

»La balurile noastre de mult n'a fost atâtă lume multă. După spectacol toți cei cari au luat parte în piesă, s'au coborât în sală și au dansat în costume românești.

»Multe dame au venit la bal în minunat de frumoase costume românești!«

Trupă românească. În Chișineu joacă de câteva zile o trupă românească de operete de sub direcția dlui Bărcănescu și se bucură de un succes desăvârșit, fiind încurajată de publicul moldovenesc.

Seminarul din Chișineu a fost închis din cauza agitațiilor dintre studenți.

Din străinătate.

Incoronarea regelui Manuel. Din Lisabona se telegrafiază, că în consiliul de stat ținut Joi, prezidat de noul rege s'a hotărât unanim dizolvarea vechiului parlament. Noul Cortes va fi convocat pe 20 Aprilie. În ziua aceea va avea loc și încoronarea oficială a noului rege Manuel.

Osândirea conjurațiilor din Petersburg. Tribunalul militar din Petersburg, întrunit, ieri, în fortăreața Petru și Pavel, a adus osânda asupra teroriștilor, cari în 20 I. c. încercaseră să omoare pe marele duce Nicolae Nicolaievici și pe ministrul de justiție Șegliciov. Ca martori acuzatori au figurat 20 agenți de poliție. Trei dintre teroriști: Calvino, ziarist italian, un fiu al lui Barnov, oficiant de curte și o fată necunoscută au fost osândiți *la moarte*. Trei acuzați minori, dintre cari o fată de școală, au fost judecați *la 15 ani muncă silnică*. Executarea celor condamnați la moarte s'a și întâmplat numai decât în ziua aceea, afară de ziaristul italian Calvino a cărui executare s'a amânat la cererea consulatului italian și a soției marelui duce Nicolaievici, precum și la cererea sindicatului presei externe.

Grozav e, că terorismul rus nu mai cruță nici ființele plâpânde.

Stă cu ochii pe jumătate acoperiți de pleoape și de abia își mai trăgea sufletul.

Românul puse mâna pe hățuri smuci odată fără milă, calul se opinti dar nu putu să clintească carul. Își întoarse apoi ochii lui buni spre stăpânul vitreg. Acesta înfuriat începu să-l bată cu biciul. Roibu răbdă cât răbdă, își strânse toate puterile, își încordă toți mușchii și se mai opinti odată și... căzu în genunchi cu picioarele din nainte.

Soarele care apunea după dealuri îl învălui întreg în razele lui însănăgerate,

Eu cu tata trecurăm podul Timișului înduloșiți de ce văzurăm. Nu mai ziserăm nici o vorbă și în trupul molatec al calului mergeam însoșiți de huruitul căruții și cu sufletele împovărate de milă și de jale.

De sigur că amândoi ne gândeam la același lucru, că tata într'un târziu îngână trist:

— Mai bine l-aș fi împușcat... și l-aș fi îngropat în grădină!...

C u g e t ă r i.

Nelucrarea hrănește invidia: cel leneș dorește să nimicească pe toți, pentru că n'a putut înainta el. (*Seneca*).

Atentat încontra șahului Persiei. Din Teheran se telegrafiază: Azi, 28 I. c. la 3 ore, când cortelul șahului care plecase în vilegiatură la Dosantepeh, ajunsese într'o stradă îngustă, au fost aruncate în cale-i de pe coperișul unei case două bombe. Una a explodat în aer, iar cealaltă în apropierea automobilului șahului, omorînd trei crainici și pe șofeur și rănind grav peste 20 persoane. Șahul a scăpat însă neatins și s'a reîntors la palat.

Atentat contra regelui Alfonso al Spaniei. Conform unei telegrame sosite din Paris, doi indivizi s'au apropiat de regele Spaniei care era pe locul de exerciții militare din apropierea Madridului. Acești indivizi au fost deținuți. Afară de aceștia au mai fost prinși încă patru oameni, cari în mod foarte suspect s'au apropiat de ministrul de interne. Regele Alfonso a primit sfatul prietenilor ca să nu ia parte anul acesta la serbările militare din Madrid și s'a întors la Sevilla. Regele crede asigurată viața micului său fiu numai în castelul Alcasar din Sevilla.

Hărnicia țăranilor din România.

Din marele și importantul discurs rostit de dl *Vintilă Brătianu* în ședința dela 6/19 Februarie a Camerei, reproducem următoarele pasagii:

Dar voiți mai întrebă: suntem noi oare astăzi în situațiune să refuzăm sporirea creditului agricol în țara românească? Eu cred că mulți dintre proprietari știu, prin experiență, necesitatea imperioasă ce există ca să sporim numărul instituțiilor naționale de credit.

Banca agricolă nu ia decât o mică parte din împrumuturile, cari se fac agricultorilor, iar pe de altă parte, s'au înființat în țară numeroase bănci străine, cari fac avansuri marelui agriculturii. În aceste condițiuni găsiți oare că este un rău ca o instituțiune românească, fără rizic, să vie să aducă acest serviciu agriculturii? Eu cred că nu, și socotesc că este foarte necesar ca această măsură de prevedere și de întărire a instituțiunii Casei Rurale să fie păstrată.

În cece privește arendările, de când partidul liberal a reluat ideea Casei Rurale și în perioada dela 1903 încoace, adică dela înființarea băncilor populare, el a adăugat la operațiile destinate acestei case și arendările de moșii la obștile sătești. De atunci încoace s'a produs o mișcare în țară, de a cărei putere trebuie să mărturisim, că în momentul acela nu ne dam în destul seamă. De fapt, deodată cu sporirea și întărirea băncilor populare, s'au făcut multe arendări de moșii la țărani și astfel avem astăzi în țară 127 de obști. Dl ministru de domenii are date și mai recente. — Avem zic, 127 de obști cari au 158.000 de hect. în arendă, de o valoare anuală de 2.250.000 lei și cu o garanție de 587.000 lei. Aceste obști sunt ajutate astăzi sau de banca populară locală sau de Casa centrală a băncilor populare. Și aici în treacă voi răspunde unei obiecțiuni a dlui Ion Lahovary, amintind unele fapte ale d-sale ca ministru de domenii. Ele desmint acuzațiunea pe care o aducea ieri, că atunci când s'ar arendă moșii țăranilor, Casa Rurală n'ar mai putea să mai urmărească pe țărani pentru sumele datorite. Dl Lahovary, ca ministru prevăzător, — a fost unul dintre ministrii de domenii, cari au lucrat cu râvnă — a făcut o lege, în care se prevedea, că statul să arendeze la obști moștile sale. Când a făcut acest lucru, cred că dlui avea convingerea, pe care o avem cu toții, că țăranul este bun platnic, dacă negreșit îi asigură condiții normale și prielnice de muncă.

Cine suferă?

De stomac, de constipație, de lipsă de poftă de mâncare?

Aceia să facă experiență cu apa amară naturală **HORGONY** recomandată de mai multe sute de medici. Înainte de dejun dacă se ia o jumătate de pahar din apa amară **HORGONY** după una până în două ore își face efectul dorit, și revine pofta de mâncare și starea bună generală. — Apa naturală **HORGONY** nu are gust rău și nu provoacă nici un gust neplăcut. Se poate căpăta în toate prăvăliile cu ape minerale, în băcăni și farmaci. La târgulă să se ceară lămuriri apa amară naturală **HORGONY**.

Proprietar: **Loser, János, Budapest.**

Nevoia incurajării arendărilor la țărani se pune și azi, ca și acum câțiva ani. În momentul acesta însă, ne găsim în fața unei situații de fapt: pe de o parte sunt moșiile azi arendate la țărani cari sunt ajutați de casa centrală a Băncilor Populare, pe de alta condițiile în cari se dau aceste împrumuturi. Arendarea la obștii, este legată de întreaga chestiune a culturii mici, a îmbunătățirii ei. Accesă cultura spre a propăși trebuie să aibă și credit, dar trebuie să fie și asociată.

De fapt azi există societăți cooperative de producție și consumație puse sub supravegherea casei centrale a Băncilor Populare. Avem azi în țară 171 de asociațiuni țărănești, între cari o parte sunt pentru producții agricole, o parte din ele pentru vânzări de cereale în comun. Pe de altă parte Casa Rurală este o bancă, care trebuie să se ocupe, mai cu seamă de cumpărare de moși, de examinarea actelor și în același timp de parcelarea moșilor, ea are, cum arătam adineori, și operațiuni accesorii. Prin urmare e o bancă care lucrează mai mult la centru. În situația actuală, cred că ar fi poate mai bine, ca aceste operațiuni să treacă asupra casei centrale a Băncilor Populare. Această instituție are aceste bănci la dispoziția ei, ea are după lege îndrumare asociațiilor țărănești. Să nu uităm că Băncile Populare sunt născute din nevoile și inițiativa țărănilor. Este deci și drept și bine să le utilizăm în mișcarea ce se produce. În prima soluțiune care s'a prezintat comisiei parlamentare, și se prevăzuse o fuziune, sau mai bine zis, o colaborare a acestor două instituțiuni, fiind că casa centrală, pe lângă creditul pe care îl pune la dispoziția obștii prin Băncile Populare, are astăzi organizat tot personalul special, care trebuie ca să controleze și să îndrumeze; ea are în același timp toată supravegherea societăților cooperative de producție și consumație.

Țăranul arătat-a el până astăzi că este neaptesă să priceapă progresul, când i s'a dat încrederea în rezultatele lui? Datele ce volu da din statistica oficială a ministerului domeniilor sunt cu atât mai prețioase cu cât știm cât de înapoiat este încă învățământul rural.

Dior, sunt în țară 42.000 plugari la proprietarii cei mari și 474.000 la țărani. Grape de fier, un instrument perfecționat, sunt ale proprietarilor mari, 21.000, ale țărănilor 25.000. Mașini de semănat în rânduri, cari pentru a fi bine utilizate, cer o întindere mai mare de cultură, sunt 680 ale proprietarilor și 207 ale țărănilor. Numărul nu este mare, dar este un început. Rarițele de fier: 3000 la proprietari, 13833 la țărani. Mașini de secerat, fără legat: proprietarii au 3.560, țărani 10.556. Tractorii, — o mașină nouă pentru cultura noastră — sunt la proprietari 2745, la țărani 2982.

Prin urmare, din punctul de vedere al întrebuințării instrumentelor agricole, la noi, nu putem spune azi că țăranii stau mai jos, stau mai rău decât proprietarii. Dincontră, ținând seamă de cunoștințele și mijloacele lor, cred că acest început ne arată că micii cultivatori au priceput, cel puțin atât de bine ca și cei mai mari roștii, unei munci mai bune prin mașini perfecționate. Și în ceea ce privește capitalul, atât de necesar întrebuințării îngrășămintelor, proprietarul cel mai mare este într-o situațiune de inferioritate. Celce cultivă 2—3000 de hectare, ca să facă îngrășămintele, trebuie să aibă un capital enorm. Acum două zile, — mergem spre Pitești: între Găești și Leordenii unde proprietatea este foarte parcelată și fiecare țăran, având vite, — pe fiecare loc vedeam adus bălegar. Câți proprietari mari pot îngrășa pământul lor? Cu modul actual de cultură, țăranii posedă peste 400.000 de pluguri și deci vite necesare, ei au deja puțină de a cruța o parte din bogăția solului de a face o cultură mai intensă.

O condiție esențială pentru agricultura modernă, este asociațiunea, atât pentru a produce mai bine și mai mult, dar și pentru a obține creditul necesar. Nu ca să înjosească pe proprietari, — sunt și eu proprietar — dar trebuie să mărturisim că în ceea ce privește asociațiunile, cultura mare a rămas foarte înapoiată. Vă rog, să-mi spuneți câte

asociațiuni și sindicate de proprietari mari se găsesc în țara românească, câte asociațiuni de producție sau de consumație au?

Sunt numai 2 societăți de agricultori: una societatea agrară ale cărei manifestațiuni le-am văzut astăprimăvară, (aplauze); alta clubul agricol, a cărui ocupațiune o cunoașteți cu toții. (Aplauze mult prelungite).

În schimb, dior, sunt astăzi peste 2000 de Bănci Populare, care au un capital propriu sau în depozite de 40 milioane, există asociațiuni de producție în foarte multe comune din țară. În condițiunile acestea, dând pământ țăranilor, atunci când este de vânzare, dându-le învățatură și îndrumare, avem credință că ei va ști să facă pentru economia națională, cel puțin atât, dacă nu mai mult decât au știut să facă până azi marii proprietari. (Aplauze).

Și atunci, dior, nu mai putem avea teama pe care o manifestau protivnicii noștri atunci când atacau înființarea unei Case Rurale, că vom deveni o țară de țărani.

Casa Rurală.

Proiectul de lege pentru înființarea Casei Rurale s'a votat în ședința de Joi a Camerei, cu 83 de bile albe, fiind și o bilă neagră în urnă.

Este — scrie »Voia Națională« — o zi istorică aceasta, în care o reformă atât de mult cobătută de partidul conservator s'a adoptat de Reprezentanța națională, în unanimitate, putem zice.

Șeful partidului conservator dl P. P. Carp, n'a lăsat însă să-i scape prilejul de a face o declarație așa zisă de principii, la articolul cel din urmă al legii.

Dl P. P. Carp a spus că, în calitate de român și șef al partidului conservator, își păstrează toată libertatea, ca atunci, când va veni la guvern, să aplice principiile partidului conservator în chestia agrară.

Dar, după cum a zis și dl președinte al conziliului, Dim. Sturdza, și dl ministru al domeniilor, nimeni n'a înțeles să la acest drept partidului conservator.

Un lucru însă rămâne pe deplin stabilit: Casa Rurală este o instituție statonică, așezată pe temelii solide, care va fi guvernată de legea ei constitutivă și de statutele făcute în conformitate cu legea.

Aceste statute nu se vor putea modifica decât după propunerea consiliului de administrație, ratificată de adunarea generală a acționarilor și aprobată de guvern. Dl președinte al consiliului a arătat ieri pe larg că conziliul de administrație, așa cum a fost constituit, prezintă în cel mai înalt grad toate garanțiile de imparțialitate, de neatarnare și de seriozitate.

Așa fiind, ori ce bun român, — împreună cu dl Carp — va avea încredere deplină în patriotismul și priceperea cu care vor lucra bărbații ce vor fi chemați să conducă această însemnată instituție spre ridicarea și propășirea economică a țării.

Acțiunea de scăpare a școalelor.

Poporul românesc respinge ajutorul de stat.

Sebeșul-săsesc.

Sinodul parohial din Sebeșul-săsesc, ținut la 13/26 Februarie, cu mare însufiețire a decis susținerea școlii cu șase învățători din mijloacele proprii. Salariile fundamentale și primul cvincvenal le-a întregit cu începere dela 1 Ianuarie 1908, amăsurat articolului de lege XXVII din 1907.

Lancrăm.

Comitetul parohial din Lancrăm (l. Sebeșul-săsesc) în ședința dela 8/20 Februarie a. c. a hotărât cu mare însufiețire a face sinodului propunerea, ca în viitor să susțină școala confesională cu 3 învățători și să întregască plățile în-

vătătoarești după cerința legii nouă, numai din mijloacele proprii!

Comuna deci se lapadă și de ajutorul avut dela stat!

Iată o comună în care oamenii știu gândi în chipul cel mai cuminte!

Până când statul dădea ajutoare în sume mai mici și școalelor noastre, fără amestec în trebile școlii, până atunci au primit și ei ajutorul. Acum când pentru un ajutor și mai mic, statul cere dreptul de singur stăpân în școală, românii cuminiți din Lancrăm resping și ajutorul avut!

Înțelept și româneste! (»Libertatea«).

Mișcarea culturală.

Conferență. Duminică în 1 Martie nou, la orele 5 după amiază, va ține în sala Muzeului Asociațiunii din Sibiu profesorul seminarial, dr. Petru Șpan, conferența sa: »Visurile și însemnătatea lor psihologică«.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 29 Februarie n. 1908.

— În contra agitatorilor slovaci. Din Nagyszombat sosesc următoarele știri: În clubul patrușoptist din loc președintele Alszeghy János a adus la cunoștință agitațiunile slovacilor și în legătură cu aceasta, clubul a adus hotărârea, că vor petiționa la locul competent, pentru-ca cercurile electorale în comitatul Pozsony să fie împărțite așa, încât maghiarimea să se poată apăra cu succes față de agitatorii fără suflet slovaci. Vicepreședinte al clubului a fost ales groful Zichy Gyula, mare proprietar în Majtény.

Patria va fi deci salvată.

— Comisia de imunitate, în ședința sa de ieri a suspendat dreptul de imunitate al deputatului naționalist slovac Blaho — pentru »agitație!«

— Alegerea de protopresbiter. La alegerea de protopresbiter pentru tractul Hațegului săvârșită Joi 27 c. a întrunit candidatul dr. Cornel Popescu, paroh în Deva, 61 voturi, și Ioan Popoviciu, paroh în Ghelmar, 4 voturi

— Conferență cu proiecțiuni. Marți va ține esmisul ministerial dl Francisc Kirch, conferență cu proiecțiuni despre mă-tăsărit. Atragem atențiunea celor ce se interesează de acest însemnat ram economic. Conferența se va ține în limba românească în chipul atrăgător, cu care numitul domn a captivat și în anul trecut auditorul.

— Lieber a bissei dum, aber nur recht frumm! »Népszava« scrie sub titlul de mai sus: Mai bine să fie nițel prost, numai religios să fi — aceasta a fost părerea unul preot șvab, după ultimul număr al ziarului »Frank. Zeitung« cu privire la copiii de școală, când a observat că în școala clericală nu se dă prea multă învățatură. Ziarul clerical l-a luat în apărare pe Apponyi, față de »Az Ujság« care cu documente arătate mai deunăzi, că contele negru al instrucției permite instruirea religiei în limbă nemaghiară.

»Az Ujság« a desaprobat aceea că Apponyi a eliminat limba maghiară din școlile naționalităților — în ceea ce privește învățarea religiei. »Alkotmány« însă numai atunci vede »folos« material și spiritual din învățarea religiei, dacă aceasta se face în limba maternă. Și acu-acu are și »Alkotmány« dreptate. Copilașul slovac n'are nici un folos din învățatura primită în limbă străină.

Apponyi, care când a văzut rezultatul prostiei religioase n'a luat în vedere realizarea nisulțelor de maghiarizare, a lucrat foarte logic.

Corsete moderne și specialități
gata și după măsură, confecțiunea cea
— — — — — mai bună la — — — — —

PILCZ IRMA,
fabricantă de corsete,
Arad, str. Deák-Ferencz nr. 2.

Damele cari locuesc în provincie să
ceară îndrumări pentru luarea mă-
— — — — — surei. — — — — —

Dar — și alci consimite »Alkotmány« cu confratele lui șvab — predarea celorlalte obiecte în ținuturile slovace, române, și sârbești în limba maghiară o susține și Apponyi și »Alkotmány«.

Istoria naturală să se învețe ungurește, aci nu strică, dacă copilul n'are nici un folos din ea. Geografia, istoria să fie pe ungurește, doar de ce să știe copilul român, de aceea e peste hotarul satului lui? Instruarea religiei, fie în limba maternă, ca să dea »rezultat«. Instruarea din celelalte obiecte să fie în limba ungurească, ca să nu dea rezultat. Mai bine să fie copilul prost, neștut, dar să fie crerical — asta-l scopul. Și preoțimea dă dovadă de înjosire, când caută ca să ajungă acest scop sub pretextul maghiarizării patriotice, abdicând de maghiarizare, cât timp așa cere »rezultatul instruării religiei«.

— Ei și — nația. Partidul independiști din Nagykorös cercul leului Barabás a protestat ieri într-o adunare în camera revizuirii regulamentului camerei, care ar împiedeca ori ce controlă a națiunii maghiare în chestiile comune, militare și la stabilirea bugetului. Adunarea provoacă pe deputatul Barabás să și ridice cuvântul în cameră și să sprijinească cererea alegătorilor săi.

Il vom vedea.

— Nu mai putem cânta. »Țara Noastră« scrie: Tot mai frumos se desfășură comedia. Acum s'a isprăvit, se vede și cu cântatul. Zilele trecute s'a dat un bal în Blaj, la care s'a cântat în pauză »Deșteaptă-te Române«. Pentru această crimă dl Ioan Maior a fost citat la judecătoria de instrucție să deie seamă. De sigur și dansul și toată societatea blăjană va fi dusă direct la pușcărie. În curând va veni la rând »Tatăl nostru«.

— »Sănătatea«, foaia pentru igienă și medicină populară despre care anunțam că va fi redactată de dr. G. Baiulescu din Brașov, a apărut. Ea umple un gol în viața noastră literară și științifică. Vom reveni. Dorim tot succesul.

— Bătăie în camera italiană. Din Roma se telegrafează: Mercuri, în coridorul camerei italiene discuția politică a degenerat în bătăie între doi politicieni de frunte, între senatorul Pierantoni și deputatul Mirabelli, cunoscutul juriscult și ales membru în comisia de pace dela Haga. Pierantoni a început să-l ardă la palme lui Mirabelli, în timp ce acesta l-a smuls favoritele senatorului. Pe bătași l-au despărțit Rudini și Fusinato, foștii miniștri, dar și ei s'au ales cu niște pumni zdraveni. Probabil, că cei doi adversari vor duela.

— Biroul Camerei italiene a primit 16 volume, cuprinzând 100.000 de iscălituri ale locuitorilor Romei, cari cer menținerea învățământului religios.

— Hubert Gottlieb Dietl a vorbit despre mic și mai mic în lumea fizică.

Foile de aur se pot face subțiri până la a zece m'a parte dintr'un milimetru. Zece mli abia ar fi cât o foaie de hârtie.

Dar pelița beșicilor de săpun e și mai subțire, ajunge până la a sută m'a parte dintr'un milimetru. Pelița de oleu ce să face când aruncăm o picătură pe apă, în care e ceva camforă, e și mai subțire, căci poate ajunge până la o jumătate de milionime de milimetru. (Röntgen).

— Edison greu bolnav. După o telegramă trimisă din New York ziarului »Berliner Tageblatt«, pe Edison l-au operat ieri din nou. Starea lui e îngrijitoare. Familia în continu stă lângă patul bolnavului. Operația de acum de aceea a fost necesară, fiindcă operându-l Duminecă la ureche n'a succes ca să se nimicească toată infecția, care s'a estins în partea interioară. Auzul i-s'a slăbit mult. În piept și în stomac s'au produs umflături durerease, față de cari arta medicală nu poate face nimic.

— Cea mai bună fabrică de instrumente muzicale este a lui Reményi Mihály, instalatorul Academiei maghiare de muzică, chiar de aceea nimeni să nu cumpere instrumente muzicale, fie acelea pentru vioară, armonice, flaută sau ori și ce etc., până nu va ceti și noul catalog ilustrat de 315 pagini a lui Reményi, ce se trimite gratuit din Budapesta, strada Királyi 78/k. Prețuri foarte ieftine; Preliminare fac gratuit.

Dregeri de toate instrumentele în modul cel mai ieftin.

— Matzky Károly, cofetar în Arad, recomandă pentru sezonul carnavalului cele mai fine prăjituri de thee și bomboane. Fabricație proprie.

Dela judecătoria.

§ Alt socialist la rând. Tabla regească din Budapesta a aprobat sentința tribunalului din Székesfehérvár, care a osândit pe socialistul Handler Gyula la *trei luni temniță de stat și 100 cor.* pentru »agitație în contra claselor«.

§ Ungur osândit. Din incidentul unor ofense apărute în foala »Vajdahunyad és Vicéke« din Hunedoara soția dlui Ioan Pop, protopop gr.-cat. în Hunedoara, a dat în judecată pe Imre István practicant de administrație pentru vătămare de onoare. Pe cuvântul că s'a prescris, tribunalul din Deva a achitat pe acuzat și sentința aceasta a aprobat-o și tabla reg. din Cluj, nefiind nimic vătămător în articol. Curia însă a nimicit sentința adusă de două foruri inferioare și pe Imre István l-a osândit la 15 zile închisoare și 100 cor. amendă. În motivare se zice că astfel de insinuări neintemeiate pot să strice bunaînțelegere dintre naționalități.

Iată un cuvânt cuminte.

Concert, petreceri.

— Societatea călțunilor români din Arad invită la petrecerea cu joc, ce se va aranja Sâmbătă, în 7 Martie st. n. în sala ospătării dlui Ignatie Pașca (strada Boczkó). Inceputul la orele 8 seara. Comitetul aranjator.

O săptămână de luptă.

— Ședința dela 29 Febr. a Dietei. —

— Prin telefon. —

Vorbirile deputaților Kovács, Hoffmann și Polónyi. — Interpelări.

Prezidează Justh și după el Návay.

Dintre naționaliști de față tot cei de ieri. Înainte de ordinea zilei Bozóky propuse scutiri de diferite taxe pentru oamenii săraci.

Se resping.

Se intră în ordinea de zi: proiectul lui Nagy Emil privitor la revizuirea regulamentului dietei.

Kovács (kossuthist) vorbește în favorul proiectului.

Hoffmann (dizident) vorbește în contra, două ore întregi. Spune că în chestia revizuirii Nagy Emil nu este decât o păpușă, (strichmann) a guvernului, conținutul proiectului de revizuire este al guvernului. În fața istoriei coaliția națională are deci să poarte răspunderea. Crede, că guvernul actual nu va abuza de regulamentul revizuit (înăsprit), dar unde e garanția că nu va veni alt guvern și alte vremuri, când regulamentul să serve ca armă de a înăbuși vocea patrioților?! Respinge deci proiectul.

Polónyi vorbește și el contra, două ore și jumătate. Critică aspru vorbirea lui Apponyi. Despre naționalități zice că ele nu prezintă nici un pericol, ci guvernul le invoacă numai pentru a-și câștiga pretexte la o lucrare impopulară. »Să nu sacrificăm însă actualul regulament, care a fost o garanție constituțională, pentru o primejdie închipuită!«... Amintește că actualii corifei ai majorității când a fost chestie de revizuire a regulamentului au pretins întâi *limba de comandă în ostire*. Ei, s'a dat această concesiune? Nu! De ce dar vitejii d'odinioară nu luptă acum pentru concesiunile în armată? li batjocorește crud pe foștii săi tovarăși de luptă.

Vorbește pe larg despre pactul cu croații, *învinuind guvernul că a înveni-*

nat situația, aducând pragmatica dela călț ferate, care nu fusese prevăzută în înțelegerea dela Fiume.

De asemenea vorbește despre pactul dintre guvern și Coroană, spunând că sufragiul universal fusese cuprins în pact drept cea mai urgentă reformă. De ce nu se ține guvernul de angajament? De ce vine întâi cu proiectul de revizuire a regulamentului Camerei? Prin asta întărâtăm încă și mai tare pe croați contra ungarilor.

Iar naționalitățile cu dreptate urgentează și ele sufragiul universal.

Citează declarația lui Andrássy, care în vorbirea sa din urmă a spus-o fără înconjur: îi trebuie regulament reacționar pentru ca astfel să și treacă prin dietă ori cum ar fi întocmit proiectul reformei electorale!

Pentru asemenea tendință nu și dă votul. Președintele propune, iar Camera primește ca ședința proxima să fie Joi.

Apponyi roagă să se admită a da răspuns altă dată interpelării lui Bozóky. Se admite.

Nagy György interpelează în afacerea penzunilor văduvelor de ofițeri.

Polyt interpelează în chestia căii ferate din Sandjac, dovedind o profundă cunoaștere a lucrurilor.

Dr. A. Vlad interpelează guvernul în afacerea concesiunilor militare.

Ședința s'a ridicat la orele 4¹/₄.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta:

Budapesta, 29 Febr. 1908

INCHEEREA la 1 ORĂ:

Grâu pe Apr. 1908 (100 kg.)	23 68—23 70
Secară pe Apr.	20 70—20 72
Ovăș pe Apr.	15 66—15 68
Cucuruz pe Mai 1908	13 22—13 24

INCHEEREA la 4 ORZ:

Grâu pe Apr.	23 52—23 54
Secară pe Apr.	20 50—20 58
Ovăș pe Apr.	15 56—15 58
Cucuruz pe Mai 1908	13 20—13 22

La toate boalele de plumăni

Emulsiunea SCOTT se poate folosi imediat. Emulsiunea SCOTT nu numai că vindecă părțile bolnave ale corpului, ci dă întregului organism putere și sănătate.

Emulsiunea SCOTT

sete un medicament specific de încredere **contra tuturor boalelor de plumăni** și nu e numai un mijloc sigur ci și ieftin. Puterea vindecătoare și nutritivă a acestui medicament constă în aceea, că la prepararea lui se întrebuințează materiile cele mai curate, mai fine și mai eficace cari există și mai departe preparatiunea originală SCOTT e nu numai gustoasă ci și ușor de mistuit.

Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fil.

Se află în toate farmaciile.

La cumpărarea Emulsiunei vă rog să observați marca care reprezintă un pescar.

Poșta Redacției.

Dlul dr. D. Lascu. Vom adura toate datele ce ni le cereți și Luni negreșit Vi-le expedăm.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor proprietar George Nichin.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARĂ

1907.	ACTIV	1908.	
10. Februarie.		1 Februarie	9 Februarie
116224462	82011962 Reserva metalică Aur	95123121	133845559
1154050	34212500 „ Trate Aur	38535000	133658121
65572539	Argint și diverse monete		1559474
30357072	Portofoliu Român și Străin		1595089
11999924	*) Impr. contra ef. publice	8088300	68815414
15931524	„ „ „ „ in cont curent	17511553	70408050
3270121	Fonduri publice		25927189
5882259	Efectele fondului de rezervă		25599853
610935	„ „ „ „ amortisarea imob. și material		11999924
221365	Imobili		11999924
88291523	Mobilier și Mașini de Imprimerie		15638508
—	Cheltueli de Administrație		3243121
10430692	Depozite libere		3243121
17439107	„ „ & provizorii		5928904
367385573	Compturi curanți		641562
	Copmturi de valori		228334
			234995
			106343984
			106619184
			—
			10451054
			6263332
			20858499
			21943206
			405481526
			403774815
			12000000
			12000000
			24574391
			24574391
			3603940
			3603940
			258613650
			256533890
			—
			—
			345561
			443410
			106343984
			106619184
			—
			—
			405481526
			403774815

Scomptul 6%.. *) Dobânda 6 1/2%

Un comis român
perfect în bransa băcăniei, isteț-inteligent,
să cunoască și limbele germâne și maghiare
în graiu și scris!

**Angajez momentan sub condițiuni
favorabile!**

Victor Onițiu, comerciant. Sibiu.

Mijlocul cel mai bun de înfrumusețare din lume!

CREMA de față REGINA

care pentru însușirea neîntrecută de înfrumusețare la expoziția din 1900 Paris a fost premiată.

CREMA REGINA curată în timpul cel mai scurt față de orice catifelată. UN BORGAN 1 coroană 40 fileri.

PUDRA REGINA se recomandă ca cea mai bună dintre pudrele până acum cunoscute. Se vind în culoare albă, roză și cremă. O ȘCATULĂ 1 coroană 40 fileri,

SAPUNUL CREMA REGINA e sapunul cel mai de toaletă pentru înfrumusețarea feței. O BUCATĂ 70 fileri.

De vândut în laboratorul chemical al lui

Temesváry József

.. apotecar ..

Szeged, Petöfi Sugár-ut

și la Török József, apotecar, Budapest, Király-u.

Prețuri fixe.

Prăvălie nouă.

Despărțământ de postă separat.

Involuntar

== se oprește publicul și se uită mirat la noua prăvălie ==

magazinul de ghete Kobrak

și la vitrină în care sunt

=== cele mai frumoase ghete ===

de bărbați, dame și copii, cari se vind cu prețuri strict fixe

Comandele din provincie se îndeplinesc cu punctualitate.

Lányi Marczell

Magazin de ghete Kobrak — Arad — Str. Atzél Péter 1.

Comandele după măsură.

Prăvălie nouă!

Telefon Nr. 429.

Prăvălie nouă.

Prăvălie nouă.

„LUGOȘANA“

instituit de credit și economii societate pe acțiuni în Lugoj.

Activa.	Contul Bilanțului.		Pasiva.	
Casa în număr	48902·35		Capital de acții	300000—
Casa de păstrare postală	19646·55	68548·90	Fond de rezervă	58635·15
Cambii de bancă	930476·43		Depuneri spre fructificare	1156193·38
Cambii cu acoperire hipotecară	704924·50	1635400·93	Reescompt	263438—
Imprumut hipotecar		28150·95	Interese anticipate pro 1908	17932·54
Realități		3336·99	Dividende neridicate	918—
Efecte		58609·87	Contribuție după interese la depuneri	3014·64
Mobilier	3256—		Creditori	23360·87
Amortizare	326—	2930—	Venit transpus din 1906	202·37
Imprumut de Cto curent		20757·02	Venit curat pro 1907	37800·97
Interese de reescompt anticipate		3511·48		
Anticipațiuni		14764·07		
Diverse conturi debitoare și inter. restante		25485·71		
		1861495·92		1861495·92

Pierderi.	Contul Profitului și Perderilor.		Venite.	
Interese capitalizate și ridicate	64432·50		Venit transpus din anul 1906	202·37
Interese de reescompt	17357·26		Interese după cambii de bancă	92569·17
Contribuție erarială și comunală	9433·56		» » cu acop. hip.	45415·74
Contribuție de 10% la depuneri	6443·25		» » împrumut hipotecar	1511·16
Salare	12594·31		» » capit. eloc. la dif. bănci	1022·76
Marce de prezență	1084—		» » efecte	1999·10
Requisite	2533·13			142517·93
Interese de cto-curent	163·35		Venit dela realități	480·20
Porto	831—		Proviziuni	10373·23
Chirie	810·79		Diverse venite	438·76
Amortizare din mobilier	326—			
Venit transpus din 1906	202·37			
Venit curat pro 1907	37800·97	38003·34		
		154012·49		154012·49

Director executiv:

Dr. George Popovici m. p.

Lugoj, 31 Decembrie 1907.

Pentru contabilitate:

Aurel Crainescu m. p.

DIRECȚIUNEA:

Isidor Chiriția m. p. George Crăclun m. p. Const. Popovici m. p. G. Jacobescu m. p. Al. Maniu m. p. G. Albușescu m. p.

Conturile bilanțului și al profitului și pierderilor examinându-le și confrontându-le cu cărțile principale și auxiliare, le-am aflat exacte.

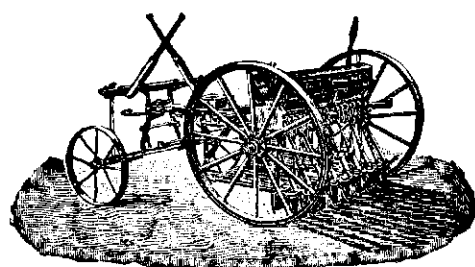
COMITETUL DE REVIZIE:

Nicolau Proștean, m. p. preș.

Nicolau Franț m. p.

Eutim Barbulescu m. p.

Ion Muntean m. p.

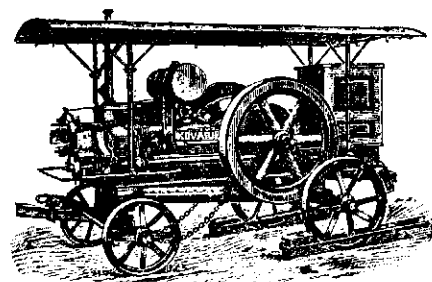
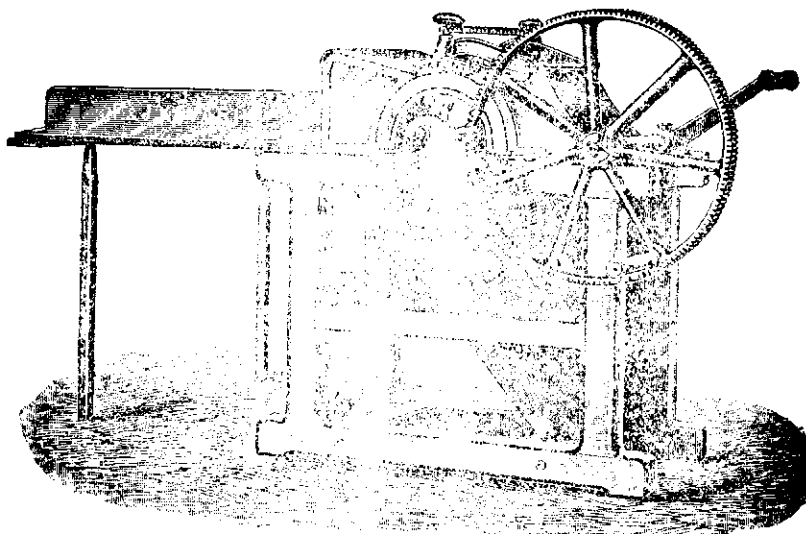
Cataloguri de prețuri
se trimit portofranco.

Moșoare recunoscute cu
funcționare sigură aparate
pentru pomparea gazului,
instrumente de îmblățit,
mașini favorite de

Kovarik F. și I.

Fabrică de mașini și turnătorie de fer de Prosznitz.

Budapesta, V., piața Szabadság 14.

Se caută agenți de
: : încredere. : :

sămănat adânc și la suprafață,
mașini de arat, cosit și alte mașini
agricole, fabricațiile cele mai
bune.